

Polské digitální knihovny a zákon

Božena Bednarek-Michalska
Univerzitní knihovna Toruń, 2011

Právní postavení dokumentů v PDK?

Proč je nutné přesně kvalifikovat právní postavení digitálních objektů?

1. Protože musíme tvořit digitální knihovny v souladu se zákonem;
2. Protože čtenář musí být přesně informován, co má dovoleno s tímto dokumentem dělat, jak ho využít;
3. Protože vyžaduje to dlouhodobé vedení digitálního fondu;
4. Protože zastupujeme veřejné instituce, které vedou činnost podle zvláštních pravidel v tom transparentního řízení.
5. Protože naše fondy jsou v Europeaně a je to nutnost.

Máme-li také možnosti, aby to udělat?

Schema Dublin Core Terms nabízí zřejmé pola popisu pro informace týkající se zákona

Název označení: Rights

URI: <http://purl.org/dc/terms/rights>

Etiketa: Právo

Výklad: Informace o právech uzavřených ve fondě nebo o právě k fondu.

Komentář: Obvykle informace o právech obsahují klauzule práv majetkových v tom intelektuální vlastnictví.

Druh označení : Property

Zevrubnost: <http://purl.org/dc/elements/1.1/rights>

Patří do oboru: <http://purl.org/dc/terms/RightsStatement>

Verze: <http://dublincore.org/usage/terms/history/#rightsT-001>

Doplňovací pola: Majitel práv, Licence, Práva přístupu

Kdo má rozhodovat?

V případě digitálních knihoven bude to musel udělat knihovník. A co více nebude úplně jistý, jestli jeho rozhodnutí nebude zpochybněno. Je možné, že se najde někdo se zdůvodněnými nároky. Proto má smysl v podmínkách zpřístupnění obsáhnout ochrannou klauzulu : *Jestli k digitální knihovně přijde zdůvodněný protest spojený s autorským zákonem, zpřístupněný dřív dokument bude se nacházel v uzavřeném archivu.* <http://kpbc.umk.pl/dlibra/text?id=polityka>

více informací : Lektury: Domena publiczna - przepisy prawne. Opracowane przez Krzysztofa Siewicza na rzecz projektu Wolne Lektury. Přístup on-line:
[http://wiki.wolnepodreczniki.pl/Lektury:Domena_publiczna - przepisy prawne.](http://wiki.wolnepodreczniki.pl/Lektury:Domena_publiczna_-_przepisy_prawne)

Jak to vypadá na světě?

---

1. Setkáváme se s množstvím a s rozmanitostí popisů;
2. Stále častěji popis právního statusu dokumentu obsahuje schéma DC;
3. Každý stát má svou právní kulturu a tradice;
4. Neexistují jasné procedury zkontrolování právního statusu digitálních objektů (kalkulanty);
5. Neexistují vyhlášené jednotné normy a instrukce popisu toho statusu;
6. Europeana má od 2011 roku první doporučení pro providery dat.

Doporučení Europeany

Ve druhé polovině 2010 roku Europeana zavedla další verze schématu *Europeana Semantic Elements*, podepsanou číslem 3.3. od té doby je nutné upřesnit podmínky zpřístupnění uživatelům Europeany každého dokumentu. Připraveno podrobný návod pro dodavatele dat (v tom národních agregátorů jako PCSS = Poznanské středisko superpočítačové síťové) jak objekt popsat aby se mohl najít v Europeaně . Návod obsahuje druhy statusu objektu podle seznamu:

- Public domain, veřejný majetek
- Libovolný ze skupiny licencí Creative Commons
- Vyhrazené právo – neomezený přístup
- Vyhrazené právo– omezený přístup
- Vyhrazené právo– placený přístup
- Neznámý

Jak to vypadá v Polsku?

- Setkáváme se s množstvím a s rozmanitostí popisů;
- Setkáváme se s právními chybami;
- Mnoho knihoven vůbec nevyplňuje pola právo bibliografického popisu;
- Neexistují vyhlášené jednotné normy a instrukce popisu toho statusu v Polsku i když jsou doporučené
- Polská Federace Vědeckých Knihoven zpracovává polský schemat PLMET

Pola popisu PRÁAV v síti PDK?

V Polských digitálních knihovnách převládá zmatek a libovolnost, která často je výsledkem neznalosti zákona a malé zkušenosti s jeho používáním.

V Polsku byly organizovány workshopy a kurzy práva během kterých vznikly doporučení jak popsat dokumenty.

Podíl na společné síti nás zavazuje na sjednocení popisů.

Status materiálů - všeobecně

Obecně existují dva hlavní statusy materiálů :

1. Nebo nechráněné autorským právem (Not Copyrighted)

Knihovník kontroluje a popisuje v digitální knihovně, že patří k veřejnému majetku. Informuje čtenáře co znamená Public domain, co není přesně a veřejně známé. K tomu fondu patří nejstarší dokumenty, do velké míry už z XIX století.

2. Nebo chráněné autorským právem (Copyrighted)

Knihovník Informuje čtenáře a poznamená podmínky a právní pravidla zveřejnění dokumentu v Internetu.

NOT COPYRIGHTED

Materiály **nechráněné autorským právem**
Se stávají částí veřejného majetku – Public domain,
a jsou naším společným statkem.

Co znamená pojem veřejného majetku , existuje definice Public domain
v polském autorském právu?

Definice Public domain

- veřejný majetek (Public domain) společný statek – definice pro digitální fondy
- veřejný majetek je také právní pojem, avšak v polském autorském právě neexistuje, znamená záručený nástroj přístupu k vědě, vzdělání a kultuře. Umožňuje obyvatelům neomezené právo k dílu, kterého využití není zakázané a omezené, protože majetkové právo na tvorbu přestalo platit nebo tvorba nebyla vůbec chráněná * nebo není předmětem autorského práva. Veřejný majetek je definován jako abstrakční sbírka děl, nekontrolovaných, nezabezpečených nebo přivlastněných na základě intelektuální vlastnosti. Popis má označovat, že dílo je „veřejným majetkem“, přístupným každému pro libovolný účel.
- *V polském autorském právu nechráněné jsou: úřední nařízení, jejich úřední projekty, úřední dokumenty, metriály, značky a symbole, zveřejněné popisy patentů a jednoduché informace z tisku.

Public domain

- Manifest Public domain - <http://publicdomainmanifesto.org/>
- Kromě díl které podle práva jsou veřejným majetkem existuje spousta cenných dokumentů, které na základě východních podmínek podle vůle individuálních autorů se staly společným majetkem.

Dílo z Public domain v KPDK

- Práva: veřejný majetek (public domain)
- Právo přístupu : pro všechny bez omezení. Více...
<http://kpbc.umk.pl/dlibra/text?id=polityka#pd>

Připravili jsme pro uživatele vysvětlivku pojmu. Protože polský zákon nezná pojmu používáme běžné pochopení, které má usnadnit naši práci a práci uživatele.

Vysvětlivka pro uživatele- KPBC

■Public domain obsahuje volné díla, volné dílo je takové autorské dílo, jehož majetková autorská práva nejsou chráněna. Nejčastějším případem volného díla je takové autorské dílo, u kterého již doba ochrany vypršela. S pojmem volného díla souvisí také volná užití, kdy i jinak chráněné dílo lze za jistých podmínek využívat i bez souhlasu autora. Volné autorské dílo může každý volně využívat, pouze musí být dodrženy právní podmínky. Mezi volné díla patří podle zákona: právní předpisy, rozhodnutí, listiny, včetně návrhů takových děl, státní symboly, uveřejněné patenty apod. (Dz.U. 1994 č 24 /83 a doplnění)
majetková práva vyprší:

1. 70 let po smrti autora a spoluautorů,
2. U děl anonymních 70 let od oprávněného zveřejnění
3. Doba trvání majetkových práv k audiovizuálnímu dílu se počítají od smrti poslední žijící osoby z následujících: režisér, scenárista, autor dialogů, skladatel, původní hudby, operátor .

Vysvětlivka neobsahuje všechny případy popsány autorským právem. Každé dílo je nutné analyzovat zvlášť.

Bibliografický popis v KPBC

---

bibliografické metadata: (bibliographic metadata)

Titul : Orędownik Urzędowy powiatu Żnińskiego 1923.11.28 R.36 nr 93

Popis : Czasopismo jest kontynuacją "Orędownika Powiatowego".

Vydavatel : Ksycki, Leon

Datum vydání: 1923

Druh dokumentu: czasopismo

Formát : image/x.djvu

Jazyk : pol

Práva : veřejný majetek (Public domain)

Práva užití: pro všechny bez omezení; Více...

značka fondu: [oai:kpbc.umk.pl:48477](https://oai.kpbc.umk.pl/48477)

Digitalizace : Biblioteka Uniwersytetu Kazimierza Wielkiego w Bydgoszczy

Lokalizace originalu : Wojewódzka i Miejska Biblioteka Publiczna w Bydgoszczy

COPYRIGHTED

Dokumenty chráněné autorským právem.

Můžeme digitalizovat, archivovat a publikovat jestli autor nebo jeho dědic dovolí svoje dílo užívat.
Majitel práv vydává obvykle písemný souhlas ve formě licence (smlouvy se zájemcem).

Pola popisu: PRÁVA (rights)

Název: Rights

Etiketa: Prawa

Výklad: Informace o právech vztahujících se k popisovanému zdroji. Ang.: Information about rights held in and over the resource

Komentář: Obvykle právní informace zahrnují klauzulu o vlastnických právech spojených se zdrojem, včetně práv intelektuálního vlastnictví.. Ang.: Typically, rights information includes a statement about various property rights associated with the resource, including intellectual property rights.

V KPBC v polu přidvámé: **chráněné autorským právem** nebo **nechráněné autorským právem**

Práva : chráněný autorským právem (copyrighted)

majitel práv: Górski, Waław

Licence : Licence UMK (university licence)

*Práva užití : pro každého jako **volná užití** (for everybody as a fair use)*

Data v KPBC: <http://kpsc.umk.pl/dlibra/docmetadata?id=44869>

Majitel práv

Term: rightsHolder

Etiketa: majitel práv

Výklad: Osoba nebo instituce, která vlastní majetkové právo k fondu nebo fond spravuje.

Druh názvu : vlastnost (property)

V KPBC to bude: žijící autor majitel autorských práv (osobnostní a majetková), instituce nebo osoba, která majetková práva koupila nebo po smrti autora dědic majetkových práv k dílu.

Data v KPBC: <http://kpbc.umk.pl/dlibra/docmetadata?id=47447>

Licence

Term: License

- Etiketa: Licence
- Výklad: Právní dokument, který umožňuje s autorský dílem nakládat. Ang.: A legal document giving official permission to do something with the resource.
- Druh názvu : Vlastnost (Property)
- Podrobný údaj: <http://purl.org/dc/elements/1.1/rights>
- Podrobný údaj : <http://purl.org/dc/terms/rights>
- Patří do oblasti: <http://purl.org/dc/terms/LicenseDocument>
- Verze: <http://dublincore.org/usage/terms/history/#license-002>

- V KPBC bude to licence instituční UMK, UKW a dalších partnerů, každý partner podepisuje svou licence, stejného obsahu aby KPBC měla jednotný status nebo licenci CC. Instituční licenci připraveno na Jagellonské Univerzitě na Fakultě právní a intelektuální vynalézavosti. Obsah licence je nutný pro neomezené fungování digitální knihovny: <http://kpbc.umk.pl/dlibra/docmetadata?id=30556>
- Práva : nevšechna práva autora jsou vyhrazena
- Majitel práv: Majdowski, Andrzej
- Licence : Creative Commons; by-nc 3.0 pl ;
- *Práva užití* : pro každého v souladu s licenci; Více...

Oprávnění k přístupu

Term: accessRights

URI: <http://purl.org/dc/terms/accessRights>

Etiketa: Oprávnění k přístupu

Výklad: Informace, kdo má k fondu přístup nebo označení statusu bezpečí.

Komentář: Oprávnění k přístupu mohou obsahovat informace o přístupu, jeho omezení kvůli ochraně soukromí, bezpečí a další pravidla.

Druh názvu : vlastnost (property)

Verze: <http://dublincore.org/usage/terms/history/#accessRights-002>

V KPBC máme popsané kdo může objekt používat a v jaké oblasti. Odkazujeme čtenáře na vysvětlivku CC nebo na naši vlastní. Je možné samostatně určit klauzulu ve shodě s licencí: pro všechny ve shodě s uvedenou licencí, pro přihlášených ve shodě s dovoleným použitím, pro všechny bez omezení atd.

Obecné pravidla v PBC

V obecné politice (řád zpřístupňování, pravidla) digitálních knihoven je nutné informovat, co je chráněné a podle kterého zákona:

1. Ochrana programového vybavení (systém, počítačový program)
2. Ochrana databáz (soubory , metadata)
3. Ochrana tištěných dokumentů, audio/video atd. (kolekce, fondy)

Přitom je důležité pamatovat na to, jestli výše uvedené ochranné prostředky vznikly v veřejné instituci s veřejného financování a jsou majetkem instituce a také veřejnosti.

Obecné pravidla v FPDK

Pravidla zpřístupňování, shromažďování a ochrany fondů v FPDK

zpřístupňování dat (metadata, soubory) v FPDK

zpřístupňování archivovaných objektů v FPDK

1. Public domain
2. Politika shromažďování dokumentů v FPDK
3. Politika ochrany kolekcí

Závěrečné poznatky!

Polské digitální knihovny by měly jak nejrychleji sjednotit popis právního statusu digitálních objektů, přizpůsobit k Europeaně, připravit zřejmé informace pro všechny uživatele na světě (pol. eng.), co je možné s konkrétním objektem udělat.

Děkuji za pozornost!

Božena Bednarek-Michalska
Univerzitní knihovna, Toruń
[Práce zpřístupněná licencí CC BY-SA 3.0](#)